

Irski pristup u podupiranju usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu: uloga inspektorata rada i službi za prevenciju

Sažetak

Autori: Dr. Victor Hrymak, dr. Patrick Bruce i dr. Chiara Leva.

Upravljanje projektom: Ioannis Anyfantis i Lorenzo Munar – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA).

Ovaj sažetak naručila je Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA). Njegov sadržaj, uključujući sva iznesena mišljenja i zaključke, pripada isključivo autorima i ne odražava nužno stavove Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu.

Ni Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu ni osobe koje djeluju u njezino ime nisu odgovorne za način upotrebe navedenih informacija.

© Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, 2026.

Reprodukcija je dopuštena uz navođenje izvora.

Za svaku upotrebu ili umnožavanje fotografija ili drugog materijala koji nije zaštićen autorskim pravom Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu potrebno je zatražiti dopuštenje izravno od nositelja autorskih prava.

U prethodnim istraživanjima koja je provela Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) istaknuta je uloga inspektorata rada i nacionalnih službi za prevenciju u pogledu pružanja potpore pri usklađivanju s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu¹. U ovom se izvješću predstavljaju rezultati našeg istraživanja u Irskoj o tome kako se sigurnost i zdravlje na radu strukturiraju, isporučuju i postižu. U izvješću se opisuje rad glavnih državnih tijela koja prate i reguliraju usklađenost s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu. Detaljno se opisuje kako irski inspektorat rada, kao nadležno tijelo za zdravlje i sigurnost na radu (*Health and Safety Authority – HSA*), doprinosi usklađenosti. U izvješću se opisuje i rad nacionalnih službi za prevenciju, odnosno način na koji one podupiru usklađenost s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu u praksi.

U skladu s metodologijom izrade ovog izvješća o istraživanju provedena su ukupno 22 kvalitativna intervjua, i to s 12 inspektora i rukovoditelja pri HSA-u te s 10 pružatelja usluga prevencije i radnika. Osim toga, proveden je i pregled literature relevantne za usklađenost s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu na nacionalnoj razini.

Radi odabira sudionika za ovo izvješće o istraživanju ostvaren je kontakt sa socijalnim partnerima, HSA-om, koji je ujedno imenovan i službenim predstavnikom agencije EU-OSHA u Irskoj², kao i odabranim članovima šire zajednice za sigurnost i zdravlje na radu u Irskoj. Ključni kriteriji za odabir sudionika bili su, prije svega, uključenost u provedbu ustaljenih praksi koje obuhvaćaju različite inovativne ili suradničke postupke koji doprinose usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu i koji se mogu prenijeti u druge države članice EU-a. Osim toga, obavljani su razgovori s četiri radnika, koji su iznijeli svoja pozitivna i negativna iskustva u pogledu usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu. S obzirom na veličinu uzorka sudionika u odnosu na broj radnika i poslodavaca u Irskoj, ovo izvješće o istraživanju predstavlja samo preliminarnu preglednu studiju o usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu na nacionalnoj razini. Međutim, šest studija slučaja sadržanih u izvješću i zasebno³, kao i opći zaključci temeljeni na intervjuima s ispitanicima i relevantnoj literaturi, zajednički čine ključne nalaze kojima se podupire usklađenost s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu u Irskoj. U ovom izvješću o istraživanju iznose su i najnoviji nacionalni podatci o usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu, kao i detaljan opis procjene rizika i sigurnosti na radu te sveobuhvatan popis nacionalnih struktura i tijela koja pružaju usluge prevencije.

U usporedbi s drugim državama članicama EU-a Irska ostvaruje relativno dobre rezultate u pogledu izmjerene usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu, što je vidljivo iz pokazatelja i indeksa sigurnosti i zdravlja na radu iznesenih u ovom izvješću o istraživanju. Prema Godišnjem izvješću HSA-a za 2023., među 2,7 milijuna radnika u Irskoj zabilježena su: 43 smrtna slučaja povezana s radom,

¹ EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, *Improving compliance with occupational safety and health regulations: an overarching review*, 2021. Dostupno na: <https://osha.europa.eu/en/publications/improving-occupational-safety-and-health-changing-world-work-what-works-and-how>

² <https://osha.europa.eu/en/about-eu-osha/national-focal-points/focal-points-index>

³ U izvješću se kontinuirano upućuje na šest studija slučaja. Slučajevi su numerirani kao „slučaj IE1”, „slučaj IE2” itd., pri čemu IE označava Irsku. To je dodatno objašnjeno u poglavlju o metodologiji.

Vidjeti EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, CS1, dostupno na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/irish-health-safety-authoritys-recruitment-drive-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-ie1>

Vidjeti EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, CS2, dostupno na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/irelands-besmart-ie-online-interactive-risk-assessment-tool-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-ie2>

Vidjeti EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, CS3, dostupno na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/irish-health-safety-authoritys-inspectors-conduct-and-style-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-ie3>

Vidjeti EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, CS4, dostupno na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/ibec-and-its-online-community-good-practice-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-ie4>

Vidjeti EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, CS5, dostupno na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/irelands-niso-community-practice-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-ie5>

Vidjeti EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, CS6, dostupno na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/irish-state-claims-agencys-risk-management-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-case-ie6>

prijavljeno je nešto više od 10 000 nesreća povezanih s radom i podneseno 9239 zahtjeva za naknadu štete zbog tjelesnih ozljeda (HSA, 2023.). Tijekom te iste godine inspektori HSA-a obavili su nešto više od 10 000 posjeta i inspekcija poduzećima radi provjere usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu. Proveli su i 19 postupaka po službenoj dužnosti, u kojima su izrečene novčane kazne u iznosu većem od 1,3 milijuna EUR i jedna kazna zatvora u trajanju od 12 mjeseci. HSA je izdao i naloge za izvršenje u otprilike 10 % svih posjeta visokorizičnim radnim sektorima. Osim državnih tijela s regulatornim ulogama u području usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu, brojni pružatelji usluga prevencije na nacionalnoj razini odgovorni su i za izdavanje smjernica za usklađivanje s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu te za dodjelu obrazovnih nagrada.

Prva tri slučaja predstavljena u ovom izvješću temelje se na iskustvima inspektora i rukovoditelja koji rade u HSA-u. U studiji slučaja IE1 opširno se opisuje nedavna kampanja zapošljavanja kojom je znatno povećan broj članova osoblja i inspektora. Ta inicijativa za usklađivanje s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu bila je potaknuta internom analizom koju je HSA proveo tijekom 2021. Utvrđeno je da se mora povećati ukupni broj članova osoblja sa 190 na 317 kako bi to tijelo uspješno ispunilo svoj mandat u pogledu usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu. Vlada se s time složila i osigurala potrebna financijska sredstva.

Zahvaljujući toj inicijativi broj osoblja HSA-a porastao je sa 190 u 2021. na 285 krajem 2024. Zapošljavanje je nastavljeno, a ciljani broj članova osoblja je 317. Krajem 2024. HSA je imao 164 inspektora rada, a 85 njih provodi inspekcije ili istrage. Preostalih 79 obavlja dužnosti povezane s usklađenošću u području sigurnosti i zdravlja na radu, uključujući nadzor tržišta, kemijsku sigurnost i regulaciju lokacija na koje se primjenjuju direktive SEVESO i COMAH. Zbog te kontinuirane aktivnosti zapošljavanja bilo je potrebno i 11-mjesečno razdoblje osposobljavanja novih inspektora, a naglašena je i potreba za unutarnjim resursima koji će osigurati odgovarajući nadzor nad radom novih inspektora. Tijekom zapošljavanja pojavili su se i izazovi kao što su: zapošljavanje prikladnih kandidata s potrebnim iskustvom uz ponuđene plaće i rješavanje pitanja radnog vremena postojećih inspektora uključenih u osposobljavanje novih kolega.

U studiji slučaja IE2 detaljno se opisuje kontinuirana ponuda platforme BeSMART.ie, mrežnog alata za procjenu rizika u području sigurnosti i zdravlja na radu. Domaćin platforme je HSA, a ona je namijenjena samozaposlenim osobama i malim poduzećima s manje od deset zaposlenika. Uvedena je 2014., a u ovoj studiji slučaja detaljno se opisuje kontinuirano uspješno uključivanje te skupine poduzetnika do koje je teško doprijeti. Broj korisnika svake se godine povećava, što dokazuje njezinu učinkovitost u smislu pružanja smjernica za usklađivanje sa zahtjevima sigurnosti i zdravlja na radu u sektoru koji je prekomjerno zastupljen u statističkim podacima o sigurnosti i zdravlju na radu.

U studiji slučaja IE3 detaljno se opisuje postupanje i regulatorni stil HSA-ovih inspektora na terenu. U njemu je prikazano kako odabiru poduzeća koja će posjetiti i kako osiguravaju usklađenost s nacionalnim zakonodavstvom o sigurnosti i zdravlju na radu. U tom pogledu, opisani slučaj pokazuje kako je uvjeravanje najpoželjnija metoda za osiguravanje te vrste usklađenosti. Međutim, navodi se i da se redovito primjenjuju provedbene mjere ako je to potrebno. U tom pogledu, utvrđeno je da je otprilike 10 % svih posjeta visokorizičnim poduzećima rezultiralo nekim oblikom provedbenih mjera.

Sljedeće tri studije slučaja odnose se na pružatelje usluga prevencije na nacionalnoj razini i također su primjer inovativnih i suradničkih, na dokazima utemeljenih, pristupa usklađenosti u području sigurnosti i zdravlja na radu.

U studiji slučaja IE4, tim za sigurnost i zdravlje na radu u Ibecu, najvećoj irskoj skupini za lobiranje i poslovno zastupanje, uspostavio je internetsku zajednicu za razmjenu praksi među poduzećima članovima u području usklađivanja s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu. Tom se inicijativom znatno povećao angažman i promovirala usklađenost s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu zahvaljujući motivacijskom učinku. Navodi se da je ta internetska platforma uvelike olakšala raspravu o načinima postizanja određenih ishoda u području usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu. Ti su se primjeri zatim često primjenjivali jer su predstavljali najbolju praksu koju su poduzeća članovi željela prihvatiti.

U slučaju IE5 pružatelj usluga obrazovanja i dobre prakse, Nacionalna irska organizacija za sigurnost (National Irish Safety Organisation - NISO) u potpunosti koristi mogućnosti svojih vrlo dobro posjećenih društvenih događanja za širenje informacija u svojoj zajednici i dodjelu kvalifikacija u području sigurnosti i zdravlja na radu. NISO podupire usklađivanje s propisima sigurnosti i zdravlja na radu na cijelom irskom otoku. NISO ima decentraliziranu regionalnu strukturu članstva, koja uključuje Sjevernu Irsku, te predstavlja jedinstvenu kolaborativnu inicijativu koja povezuje jurisdikcije. NISO, koji ima oko 600 članova, ističe važnost priznavanja i obilježavanja njihovih postignuća u području usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu tijekom godišnje konferencije i svečane dodjele nagrada, kao i putem stalnih događanja kao što su kvizovi.

U studiji slučaja IE6 detaljno je opisano kako Državna agencija za odštetne zahtjeve upotrebljava obvezne podatke o nesrećama na radu kako bi odredila prioritete i empirijski dokazala poboljšanja u pogledu usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu u irskom sektoru javnog zdravstva i socijalne skrbi te drugim javnim službama. Obvezno izvješćivanje o nesrećama povezanim sa sigurnošću i zdravljem na radu za taj sektor uvedeno je 2001. Kao rezultat toga, uspostavljena je opsežna baza podataka u kojoj se prednost daje onim organizacijama koje bi imale koristi od posjeta i revizija tima Državne agencije za odštetne zahtjeve specijaliziranog za upravljanje rizicima povezanim sa sigurnošću i zdravljem na radu. Rezultati tih posjeta mogu se učinkovito procijeniti i s pomoću primjera bolje usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu u područjima kao što su ozljede nožem, COVID-19 i napadi na zatvorske čuvere.

Na temelju istraživanja provedenog za potrebe ovog izvješća izrađena su i dva sažetka politike⁴, jedan o ulozi HSA-a i jedan o ulozi službi za prevenciju.

Iako su u šest ovdje prikazanih studija slučaja opisani inovativni i suradnički primjeri, usklađenost s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu u Irskoj, kao i u drugim državama članicama, i dalje je problematična i potrebno ju je poboljšati. Na primjer, nakon 20 godina kontinuiranog pada ukupnog broja smrtnih slučajeva povezanih s radom u državama članicama EU-a čini se da je došlo do stagnacije tog mjerila^{5,6}. Stoga se u ovom izvješću upućuje i na niz preporuka za poboljšanje usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu na temelju istraživanja provedenog za ovo izvješće i šest opisanih studija slučaja. Ti su prijedlozi detaljno navedeni u ovom izvješću o istraživanju i sažetcima politike. Uključuju preispitivanje propisa o psihosocijalnim rizicima, potrebu za poboljšanjem provedbe inspekcija i kvalitete procjena rizika koje iz toga proizlaze, kao i dodatna istraživanja u pogledu usklađenosti s propisima o sigurnosti i zdravlju na radu.

⁴ Sažetci politika su sljedeći: Vidjeti: EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, *PB 1*, 2025. Dostupno na: <https://osha.europa.eu/en/publications/health-and-safety-authoritys-role-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-ireland>, *PB2*, 2025. Dostupno na: <https://osha.europa.eu/en/publications/prevention-services-role-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-ireland>

⁵ Mišljenje Savjetodavnog odbora za sigurnost i zdravlje na radu: *Actions to improve prevention of work-related accidents and illnesses in line with a vision zero approach*. Doneseno 30. studenoga 2022. Europska komisija, Glavna uprava za zapošljavanje, dok. 004-2022.

⁶ EU-OSHA – Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu, *Sigurnost i zdravlje na radu u Europi: stanje i trendovi 2023*. 2023., dostupno na: <https://osha.europa.eu/en/publications/occupational-safety-and-health-europe-state-and-trends-2023>

Europska agencija za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA)

pridonosi naporima kako bi Europa bila sigurnije, zdravije i produktivnije mjesto za rad. Agencija istražuje, izrađuje i distribuira pouzdane, uravnotežene i nepristrane informacije o sigurnosti i zdravlju te organizira paneuropske kampanje za podizanje razine osviještenosti. Ovu Agenciju sa sjedištem u Bilbau u Španjolskoj osnovala je Europska unija 1994. godine, a u njoj zajedno djeluju predstavnici Europske komisije, vlada država članica te udruga poslodavaca i radnika, kao i vodeći stručnjaci iz svih država članica EU-a i šire.

information@osha.europa.eu

<https://osha.europa.eu>